

BOLETÍN EPIDEMIOLÓGICO SEMANAL DE GALICIA

VOL. IV / 1990 / NUM. 8
SEMANA 43 / 1990
(21 / 27 Outubro)

SEMANAS 31 - 35 / 1990
(29 Xullo - 1 Setembro)

XARAMPÓN

MEDIDAS EN CASO DE EPIDEMIA (I)

- 1.^a DECLARACIÓN INMEDIATA DE TODO CASO SOSPEITOSO DE XARAMPÓN
- 2.ª MELLORA DA NOTIFICACIÓN
- 3.ª CONTROL DOS BROTES
- 4.ª PROTECCIÓN DOS CONTACTOS INDIVIDUAIS
- 5.ª TIPOS DE VACINA E CONTRAINDICACIÓNS

1.ª DECLARACIÓN INMEDIATA DE TODO CASO SOSPEITOSO DE XARAMPÓN

Segundo a vixente orde reguladora da notificación das enfermidades de declaración obrigatoria calquera caso de xarampón ten que ser notificado obrigatoriedade de dúas formas, NUMERICAMENTE e INDIVIDUALMENTE, e sempre baixo SOSPEITA CLÍNICA, sen espera-la confirmación analítica (1).

Por isto, e para conseguir nestas condicións unhas declaracións o máis homoxéneas e uniformes posibles, o Servicio Galego de Saúde recomenda como guía diagnóstica, a definición de CASO de XARAMPÓN, propugnada polo CDC de Atlanta (Centro para o Control das Enfermidades de U.S.A.): (2)

Definición clínica de caso

Enfermidade caracterizada polos seguintes riscos clínicos:

- Rash ou erupción xeneralizada de tres ou máis días de duración.
- Temperatura de 38,5° C ou superior.
- Tose ou coriza ou conxuntivite.

Criterios de diagnóstico de laboratorio

- Illamento do virus do xarampón de calquera espécime corporal.
- Aumento significativo do título de anticorpos en análise serolóxica estándar.
- Test serolóxico positivo para os anticorpos antixarampón de tipo IgM.

Clasificación de caso

Sospeitoso: calquera rash ou enfermidade eruptiva con febre.

Probable: é aquel que cumpre a definición clínica de caso, non posúe probas serolóxicas ou virolóxicas de confirmación, e non está relacionado epidemioloxicamente a un caso probable ou confirmado.

Confirmado: é aquel confirmado polo laboratorio, ou aquel que cumprindo a definición clínica de caso está ademais relacionado epidemioloxicamente cun caso confirmado ou probable.

Comentario

Dous casos probables que estean relacionados epidemioloxicamente pódense considerar como casos confirmados, aínda en ausencia de confirmación do laboratorio.

2.ª MELLORA DA NOTIFICACIÓN

 SERVICIO GALEGO DE SAÚDE
XUNTA DE GALICIA

NOTIFICACIÓN INDIVIDUALIZADA
(Información confidencial de uso estrictamente sanitario)

NOME **1.º APELLIDO** **2.º APELLIDO:**

Data de nacemento / / Sexo home muller **Enderezo**

Cancello: **Teléfono:**

Centro de traballo ou estudo **Inicio Sintomas:** / /

LISTADO ENFERMIDADES NOTIFICACIÓN INDIVIDUALIZADA
(Marcar con un X a enfermidade obxecto de notificación)

☐ F. TIFOIDEA E PARATIF.	☐ OUTRAS HEPATITES INFECCIOSAS
☐ CÓLERA	☐ RABIA
☐ D. BACILAR (SHIXELOSE)	☐ TIFUS EPIDÉMICO TRANSMITIDO POR PÍOLLOS
☐ TUBERCULOSE RESPIRATORIA	☐ F. EXANTEMÁTICA MEDITERRAN. (F. BOTONOSA)
☐ PESTE	☐ PALUDISMO
☐ CARBUNCO	☐ F. RECURRENTE TRANSMITIDA POR PÍOLLOS
☐ BRUCELOSE	☐ F. RECURRENTE TRANSMIT. POR CARRACHAS
☐ LEPROA	☐ TRIGUINOSE
☐ INFECCIÓN MENINGOCÓCICA	☐ SIDA
☐ OUTRAS MENINXITES	☐ SÍFIS 1.º OU 2.º
☐ FEBRE AMARELA	☐ SÍFIS CONXENITA
☐ HEPATITE VÍRICA A	☐ TOXIINFECCIÓN ALIMENTARIA
☐ HEPATITE VÍRICA B	

Notificación realizada a partir de: sospeita clínica confirmación analítica

ENFERMIDADES INMUNOPREVENIBLES

☐ TOSEFERINA	☐ DIFTERIA	☐ SI, Correctamente
☐ SARAMELO	☐ POLIOMIELITE	¿Vacinado? ☐ SI, Incorrectamente
☐ RUBÉOLA	☐ TÉTANOS	☐ NON
☐ PAROTIDITE		

MORDEDURAS DE ANIMAI

CAN RATA MORCEGO

OUTROS: Especificar _____

OBSERVACIÓN:

PUNTO DE NOTIFICACIÓN
11036 PQ

N.º de Colexiado/a: _____

CASO NOTIFICADO NA SEMANA QUE COMENZA AS 0 h. DO DOMINGO _____ de _____ de 19____

É importante que esta sintomatoloxía se recolla no apartado «OBSERVACIÓN» que aparece na ficha de declaración individualizada de caso actualmente en vigor, conxuntamente con outros datos de interese epidemiolóxico, coma por exemplo: complicacións, contactos, etc.

Da mesma forma, débese facer constar se a persoa estaba previamente vacinada, respondendo á pregunta feita dentro do apartado «ENFERMIDADES INMUNOPREVENIBLES» da ficha de declaración antes citada.

ENFERMIDADES DE DECLARACIÓN OBRIGATORIA SEMANA 43, DO 21/10/1990 Ó 27/10/1990

ENFERMIDADE	A CORUÑA		LUGO		OURENSE		PONTEVEDRA		GALICIA	
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
FEBRE TIFOIDEA E PARATIFOIDEA	3	16	0	15	0	46	3	80	6	157
TOXIINFECCIÓN ALIMENTARIA	0	274	0	277	0	197	6	321	6	1.069
D. BACILAR (SHIXELOSE)	0	24	0	3	0	12	0	41	0	80
OUTROS PROCESOS DIARRÉICOS	362	16.009	151	7.067	181	12.751	512	22.026	1.206	57.853
TUBERCULOSE RESPIRATORIA	0	148	1	67	0	82	2	147	3	444
BRUCELOSE	0	3	2	37	0	64	0	0	2	104
TOSEFERINA	0	56	0	7	0	10	0	17	0	90
ESCARLATINA	7	101	0	41	3	12	2	27	12	181
INFECCIÓN MENINGOCÓCICA	0	19	0	14	0	13	0	11	0	57
VARICELA	44	2.799	15	1.102	3	1.173	42	2.750	104	7.824
XARAMPÓN	0	193	0	154	0	242	0	57	0	646
RUBÉOLA	0	729	0	409	0	647	1	492	1	2.277
HEPATITE VÍRICA A	2	250	2	59	4	165	5	370	13	844
HEPATITE VÍRICA B	1	11	0	7	0	11	1	21	2	50
OUTRAS HEPATITES INFECCIOSAS	0	0	0	0	0	2	0	5	0	7
PAROTIDITE	1	400	1	88	2	77	4	794	8	1.359
SÍFIS 1.º OU 2.º	0	12	0	9	0	14	0	21	0	56
URETRITE GONOCÓCICA	21	572	5	275	14	579	13	283	53	1.709
INFECCIÓN RESPIRATORIA AGUDA	2.565	76.607	1.528	52.871	1.642	52.004	3.378	102.438	9.113	283.920
NEUMONÍA	34	1.822	35	1.609	19	1.413	33	978	121	5.822
GRIPE	788	35.954	360	25.037	442	28.899	1.258	50.642	2.848	140.532
FIEBRE REUMÁTICA AGUDA	0	11	1	91	9	152	1	33	11	287

PROVINCIA: PONTEVEDRA. SEMA

CONCELLO	BRUCELOSE		SHIXELOSE		ESCARLATINA		F. TIFOIDEA E PARATIFOIDEA		URETRITE GONOCÓCICA		GRIPE		
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	
AGOLADA		0		0		0		0		2	5	383	
ARBO		0		0		0		0		3		221	
BAIONA		0		0		0		2		1		255	
BARRO		0		0		0		1		0		68	
BUEU		0		0		3		1		1	2	427	
CALDAS DE REIS		0		0		0		0		2		180	
CAMBADOS		0		0		0		2	1	19	8	262	
CAMPO LAMEIRO		0		0		0		0		0		112	
CANGAS		0		0		0		0		5	30	339	
CATOIRA		0		0		0		2		0		193	
CAÑIZA, A		0		0		0		0		0		478	
CERDEDO		0		0		0		0		3	11	251	
COTOBADE		0		0		0		2		1	2	267	
COVELO, O		0		0		0		1		2	27	283	
CRECENTE		0		0		0		0		0		94	
CUNTIS		0		0		0		0		1	7	511	
DOZÓN		0		0		0		1		0	2	222	
ESTRADA, A		0		1		0		3		9	9	1.816	
FORCAREI		0		0		0		0	1	5	1	85	
FORNELOS		0		0		0		0		0	5	231	
GONDOMAR		0		0		0		4		4	8	277	
GROVE, O		0		0	1	1		0	1	2	10	425	
GUARDA, A		0		0		0		0	1	12		595	
LALÍN		0		4		1		1		6	35	1.581	
LAMA, A		0		0		0		0		2		55	
MARÍN		0		0		0		0		3	6	898	
MEAÑO		0		0		0		0		1		587	
MEIS		0		0		0		4		2	17	796	
MOAÑA		0		0		0		3		2	14	500	
MONDARIZ		0		0		0		4		12	4	205	
MONDARIZ-BALNEARIO		0		0		0		0		0	1	41	
MORAÑA		0		0		0		0		1		463	
MOS		0		0		0		2		4	10	291	
NEVES, AS		0		0		0		1		1	10	412	
NIGRÁN		0		0		0		0		9	8	421	
OIA		0		0		0		0		8	5	462	
PAZOS DE BORBÉN		0		0		0		0		0	6	64	
POIO		0		0		0		0		1	4	64	
PONTE-CALDELAS		0		0		1		0		8	2	310	
PONTEAREAS		0		0		0		0	3	3	11	105	
PONTECESURES		0		0		0		0		0		0	
PONTEVEDRA		0		0		3	1	9		9	167	6.483	
PORRIÑO, O		0		0		0		0		1	20	679	
PORTAS		0		0		0		0		0		312	
REDONDELA		0		0		3		5	1	7	10	1.096	
RIBADUMIA		0		0		0		0		3		500	
RODEIRO		0		0		0		0		1	8	184	
ROSAL, O		0		0		0		1		1		497	
SALCEDA DE CASELAS		0		0		0		0		0	18	210	
SALVATERRA DE MIÑO		0		0		0		0		0	9	395	
SANXENXO		0		0		0		3		4	18	427	
SILLEDA		0		0		2		0		6	6	1.075	
SOUTOMAIOR		0		0		0		0		1	14	882	
TOMINO		0		0		0		1		10	13	275	
TUI		0		0		0		2		19	65	941	
VALGA		0		0		0		0	1	10	14	366	
VIGO		0		36		1	13	2	19	3	41	599	16.822
VILA DE CRUCES		0		0		0		1		23	19	573	
VILABOA		0		0		0		0		1	11	385	
VILAGARCÍA DE AROUSA		0		0		0		2	1	10	4	2.884	
VILANOVA DE AROUSA		0		0		0		3		1	3	426	
TOTAL		0		41		2	27	3	80	13	283	1.258	50.642

* Os resultados deste cadro son provisionais.

NA: 43, DO 21/10/1990 Ó 27/10/1990

HEPATITE A		HEPATITE B		INFECCIÓN MENINGOCÓCICA		NEUMONÍA		PAROTIDITE		OUTROS PROCESOS DIARREICOS		RUBÉOLA		F. REUMÁTICA AGUDA		XARAMPÓN	
Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
	0		0		0	1	15		0	2	118		0		0		0
	0		0		0		34		1		79		0		0		0
	0		1		0		2		0		49		6		0		0
	0		0		0		3		1		43		10		0		0
2	10		0		0		4		0	9	384		3		1		0
	0		0		0		11		58		122		7		0		0
	3		0		0		16		2	1	269		7		0		3
	3		0		0		0		0		129		5		0		0
	5		0		0		2		0	3	163		1		0		1
	0		0		0		17		3	1	82		5		2		0
	0		0		0		0		0		8		0		0		0
	0		0		0		12		12	1	69		0		1		0
	21		0		1		13		0		88		34		0		0
	3		0		0		5		0		43		1		0		1
	0		0		0		2		1		37		0		0		0
	0		0		0		17		0		4		43		0		21
	0		0		0	1	9		0	7	73		0		0		0
	15		0		2		23		14	14	760		11		5		0
	0		0		0		2		28	3	76		0		0		0
	0		0		0		0		1		13		2		0		0
	3		0		0	1	34		1	2	222		3		0		0
	2		0		1		8		3	6	537		0		0		0
	0		0		0		19		7	7	216		0		2		0
1	16		0		1		10		0	4	691		0		1		1
	0		0		0		3		1	1	120		6		0		2
	18		1		0		31		0		855		3		0		1
	0		0		0		2		0		84		1		0		0
	21		0		0	4	16		6	8	234		0		0		0
	1		0		0		26		15	9	301		7		0		0
	0		0		0		36		1	7	300		0		1		0
	0		0		0		4		4	1	18		0		0		0
	1		0		0		9		1		20		0		0		0
	0		0		0	1	9		7	5	256		0		1		1
	1		0		0		11		3	9	357		0		0		3
	11		0		0		15		0	3	186		24		0		1
	1		0		0	1	20		0	4	183		0		0		0
	0		0		0		1		9		0		1		0		0
	2		1		0		1		0	4	59		0		1		0
	1		0		0		7		0	1	210		0		0		0
	2		0		1	1	8		6	5	62		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0
1	52	1	3		0	6	56		45	79	3.051		21	1	3		4
	3		0		0		10		10		203		17		0		2
	0		0		0		98		9		77		2		0		1
	7		0		1		22	1	159	7	651		3		0		0
	2		0		1		7		1		111		2		0		0
	0		0		0	1	8		0	3	77		0		0		0
	0		0		0		3		1	1	58		0		0		0
	0		0		0		5		0	5	176		0		0		1
	0		0		0		8		38	2	126		13		0		0
	25		0		0	1	8		19	5	403		1		4		1
	0		0		0	1	26		1	48	325		2		4		0
	0		0		0	1	2		177	2	276	1	154		0		0
1	1		0		1	1	9		0	1	81		28		0		1
	1		0		1		47		1	25	630		15		0		1
	4		0		0		10		6	1	89		0		2		5
	111		14		1	10	96	3	61	187	6.185		34		3		6
	4		0		0		58		0		120		1		2		0
	3		0		0		22		1	9	305		0		0		0
	12		1		0		15		80	11	1.189		2		0		0
	5		0		0	2	11		0	9	373		17		0		0
5	370	1	21		11	33	978	4	794	512	22.026	1	492	1	33		57

PROVINCIA: PONTEVEDRA. SEMANA: 43, DO 21/10/1990 Ó 27/10/1990

CONCELLO	SÍFILIS 1.ª ou 2.ª		TOSEFERINA		TUBERCULOSE RESPIRATORIA		VARICELA		INFECCION RESPIR. AGUDA (I.R.A.)		TOXIINFECCION ALIMENTARIA		OUTRAS HEPATITES INFECCIOSAS	
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
AGOLADA		0		0		2		10	27	522		11		0
ARBO		0		0		1		139	36	970		1		0
BAIONA		0		0		1		18		154		0		0
BARRO		0		0		0		1		657		0		0
BUEU		0		0		0		156	43	1.820		13		0
CALDAS DE REIS		0		0		0		2		261		0		0
CAMBADOS		0		0		2		201	47	827		10		0
CAMPO LAMEIRO		0		0		1		3		625		0		0
CANGAS		0		0		2		34	125	967	1	17		0
CATOIRA		0		0		0		52	6	357		6		0
CAÑIZA, A		0		0		0		1		924		0		0
CERDEDO		0		0		2		23	9	287		0		0
COTOBADÉ		0		0		1		2	41	1.017		1		1
COVELO, O		0		0		0	1	2	12	48		0		0
CRECENTE		0		0		0		1		348		0		0
CUNTIS		0		0		1		19	17	479		0		0
DOZÓN		0		0		1		4	28	155		0		0
ESTRADA, A		0		0	1	4		356	87	2.552		18		0
FORCAREI		0		0		0		4	8	153		7		0
FORNELOS		0		0		0	2	26	1	43		4		0
GONDOMAR		1		0		4		37	20	963		14		0
GROVE, O		1		0		1		43	135	1.897		15		0
GUARDA, A		0		0		3	5	13	13	557		1		0
LALÍN		0		0		7		120	74	2.901		13		0
LAMA, A		0		0		0	1	9	20	715		0		0
MARÍN		0		0		5		233	58	3.074		0		0
MEAÑO		0		0		1		13		285		1		0
MEIS		0		0		2		17	53	818		1		0
MOAÑA		1		0		2		66	46	893		13		0
MONDARIZ		0		0		2	1	23	57	951		1		0
MONDARIZ-BALNEARIO		0		0		0		3	1	27		0		0
MORAÑA		0		0		0		4		128		0		0
MOS		0		0		0		8	70	817		1		0
NEVES, AS		2		0		0		3	37	1.350		0		0
NIGRÁN		0		0		1		13	49	1.503		2		0
OIA		0		2		0		5	11	833		3		0
PAZOS DE BORBÉN		0		0		0		0	5	94		0		0
POIO		0		0		2		0	96	630		0		0
PONTE-CALDELAS		0		0		0		2	4	527		0		0
PONTEAREAS		0		0		1	1	3	42	255		2		0
PONTECESURES		0		0		0		0		0		0		0
PONTEVEDRA		1		1		19	14	218	412	15.440	1	31		2
PORRIÑO, O		2		0		0		4	7	568		2		0
PORTAS		0		2		0		20		196		0		0
RENDONDELA		1		0		3	1	26	102	2.762		25		0
RIBADUMIA		0		0		0		9		603		3		0
RODEIRO		0		0		0		21	9	222		14		0
ROSAL, O		0		1		2		0	13	643		0		0
SALCEDA DE CASELAS		0		0		1		7	20	486		0		0
SALVATERRA DE MIÑO		1		0		2	2	4	41	847		0		0
SANXENXO		0		2		3		94	35	1.013		7		0
SILLEDA		0		1		1		11	56	1.559		0		0
SOUTOMAIOR		0		0		1		16	23	635		3		0
TOMIÑO		0		0		0		1	59	694		3		0
TUI		0		0		2		55	22	1.846		0		1
VALGA		0		0		0		10	9	170		0		0
VIGO		10		8		55	8	228	1.189	27.268	4	72		1
VILA DE CRUCES		0		0		2		0	2	309		0		0
VILABOA		0		0		0	2	48	34	718		0		0
VILAGARCÍA DE AROUSA		1		0		4	1	213	32	12.701		0		0
VILANOVA DE AROUSA		0		0		3	3	96	35	1.374		6		0
TOTAL		21		17		2	147	42	2.750	3.378	102.438	6	321	5

* Os resultados deste cadro son provisionais.

**ENFERMIDADES DE DECLARACIÓN OBRIGATORIA
SEMANAS 31-35, DO 29/7/1990 Ó 1/9/1990**

ENFERMIDADE	A CORUÑA		LUGO		OURENSE		PONTEVEDRA		GALICIA	
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
FEBRE TIFOIDEA E PARATIFOIDEA	2	9	2	13	10	37	24	64	38	123
TOXIINFECCIÓN ALIMENTARIA	28	269	190	251	90	163	114	210	422	893
D. BACILAR (SHIXELOSE)	0	24	2	2	1	4	8	40	11	70
OUTROS PROCESOS DIARRÉICOS	2.851	12.448	1.278	5.713	3.330	9.709	3.538	17.131	10.997	45.001
TUBERCULOSE RESPIRATORIA	4	134	9	56	10	64	14	128	37	382
BRUCELOSE	0	2	6	25	15	54	0	0	21	81
TOSEFERINA	5	56	0	7	0	9	5	15	10	87
ESCARLATINA	1	85	10	36	1	7	2	22	14	150
INFECCIÓN MENINGOCÓCICA	0	19	0	14	0	8	0	11	0	52
VARICELA	139	2.635	101	1.005	102	1.094	121	2.571	463	7.305
XARAMPÓN	9	190	8	150	5	237	3	53	25	630
RUBÉOLA	20	724	2	409	1	645	5	474	28	2.252
HEPATITE VÍRICA A	18	235	2	41	13	143	21	309	54	728
HEPATITE VÍRICA B	4	10	2	5	6	10	4	11	16	36
OUTRAS HEPATITES INFECCIOSAS	0	0	0	0	2	2	1	3	3	5
PAROTIDITE	1	395	2	84	4	72	24	778	31	1.329
SÍFILIS 1.ª OU 2.ª	1	12	1	7	1	11	2	18	5	48
URETRITE GONOCÓCICA	53	467	27	221	56	461	47	215	183	1.364
INFECCIÓN RESPIRATORIA AGUDA	4.179	63.883	3.099	44.101	3.796	42.624	4.983	84.962	16.057	235.570
NEUMONÍA	128	1.501	89	1.403	107	1.150	103	788	427	4.842
GRIPE	635	32.609	363	23.508	652	26.048	919	45.555	2.569	127.720
HERPES XENITAL	0	2							0	2
URETRITE NON GONOCÓCICA	0	14	0	2			1	3	1	19
OUTRAS MENINXITES	1	2	3	4			0	2	4	8
F. REUMÁTICA AGUDA	0	11	10	62	32	89	7	24	49	186
TUBERCULOSE EXTRARRESPIRATORIA			0	4			1	3	1	7
F. RECURRENTE TRANSMITIDA										
POR CARRACHAS			0	1	0	2			0	3
SÍFILIS CONXÉNITA					0	1			0	1
PALUDISMO					0	1			0	1
CONDILOMA ACUMINADO							0	3	0	3
HIDATIDOSE							0	1	0	1
S.I.D.A.							2	4	2	4

3.ª CONTROL DOS BROTES

TÁBOA 1: RECOMENDACIÓNS VERBO DO CONTROL DUNHA EPIDEMIA DE XARAMPÓN*

<i>Brotos en nenos en idade preescolar</i>	<i>Diminuí-la idade para a administración da vacina ós 6 meses se na área da epidemia ocorren os casos en nenos < de 1 ano. @</i>
<i>Brotos en institucións: centros de acollida, escolas, colexios e outras institucións</i>	<i>Revacunación de TÓDOLOS escolares e os seus irmáns, e do persoal da institución que non acrediten documentalmente inmunidade ó xarampón. \$</i>

* A revacunación masiva de toda unha poboación ou comunidade, non é necesaria. A dita revacunación débese limitar ás poboacións de risco, como son os escolares daquelas institucións nas que se están producindo casos.

@ Aqueles nenos que son vacinados antes do seu primeiro ano teñen que ser revacinados ós 15 meses de idade.

\$ Certificación médica de ter padecido o xarampón, ou de estar vacunado despois do primeiro ano.